

ОЦИЛО

ГЛАСНИК ДСГ "МИЛОШ ОБИЛИЋ"

ДВОГЛАВИ ОРАО У РУСКОЈ ХЕРАЛДИЦИ **КОРЕНИ ИЗ ДАВНИНА**

(Стране 8-11)

О коренима руске хералдике и симболу двоглавог орла за "Оцило" пише један од најутицајнијих и најпознатијих руских хералдичара Андреј Г. Силајев. Његови ставови, често контроверзни, бацају ново светло на централни хералдички мотив у многим европским државама

О ЗНАМЕЊУ ЛАЈКОВЦА
**У ДУХУ СРПСКЕ
И ЕВРОПСКЕ
ХЕРАЛДИКЕ**

(Стране 15-17)

Рад
уметника
Михаила
Медведева

ХЕРОЈ ЕПСКЕ ФАНТАСТИКЕ ЧЕСТ МОТИВ У ХЕРАЛДИЦИ

У сенци змајева

(Стране 4-6)

УСВОЈЕНА ТРИ НОВА ОПШТИНСКА ГРБА У СРБИЈИ

БУРНО ХЕРАЛДИЧКО ПРОЛЕЋЕ

Велика брука да се ниједан од изабраних грбова не придржава ни основних хералдичких правила, а о неким стандардима у изради да и не говоримо

Приредио:
Марко ДРАЖИЋ

Како се у Србији сладо шта догађа по питању хералдике (а и оно што се догађа није баш за похвалу) усвајање три нова општинска грба и усвајање закона о употреби грба и заставе Републике Србије можемо слободно оценити као "појачану хералдичку активност" која се дешавала између изласка 1. и 2. броја "Оцила".

Но, кренимо од најважнијег. Након расправе у српској Скупштини на којој су наши посланици стручно и мање стручно разматрали Државне симbole Србије, 11. маја 2009. године донет је најзад Закон о њиховој употреби. Подсетимо, симболи Републике Србије су одређени Уставом из 2006. и до сада њихово коришћење је регулисала посебна Препорука коју је Влада Србије усвојила 2004. године. Законом се прописује употреба Грба, Заставе и Химне, а предвиђају се и казне за лица која употребљавају на непримерен начин Државне симbole.

После, петогодишњег хода по трњу овог Закона остаје нам само да поздравимо његово усвајање те да се надамо да ће и област месне хералдике бити уређена Законом, а доказе његове неопходности таквог Закона видећемо на примеру три нова месна грба, који су усвојени предходних месец у Србији.

Прве су нас, у фебруару

2009. изненадиле Општинске власти Смедеревске Паланке.

Сасвим исправан грб који је усвојен 2003. (рад СХД "Бели Орао") из потпуно ирационалних разлога, заменили су хералдичком композицијом сумњиве вредности. Аутор грба је паланачки уметник, господин Миша Младеновић.

Мотиви који су упошљени у грбу по мишљењу стручне комисије и самог аутора представљају историјско наслеђе места, географска обележја, вегетацију и елементе настанка, опстанка и

развоја.

На ову несувислу замену грба Друштво је реаговало протестним писмом на које нисмо добили одговор (ЛИНК: www.heraldikasrbija.com/rubrike/Pismo.pdf)

Потом, у марта 2009., грађанима Ваљева су представљена конкурсна решења за грб њиховог града.

Комисија за унапређење корпоративног идентитета Ваљева изабрала је (од 20 пристиглих предлога) победнички рад који су осмислили господи Зоран и Слободан Станић из Београда. На конкурсу је врло успешно учествовао са својим радом (Ужи избор1) и господин Иван Сарајчић, редовни члан СХД "Бели Орао" и један од оснивача ДСГ "Милош Обилић".

На крају, расписан је и јавни конкурс за идејно решење грба и заставе града Зајечара, у априлу 2009. године.

Аутор победничког предлога у опису решења овог амблема наводи да се није двоумио око симбола које ће искористити за приказ града, а то су: Феликс Ромулијана, Гамзиград и Тимок.

Као Друштво мишљења смо да је предлог Господина Марка Стаматовића (3. место), уз незнатне измене, једини који задовољава хералдичка правила, нову српску хералдичку праксу, лепоту изражења те да је велика штета што исти није усвојен.

Као што видимо из победничких предлога, српска месна хералдика и даље иде у погрешном правцу.

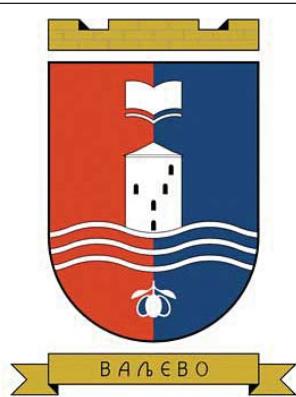
О лепоти изражења грбова

Победнички рад (у врху),
следе 2. и 3. место

увек можемо да расправљамо јер укус су различити, али је велика брука да се ниједан од изабраних грбова не придржава ни основних хералдичких правила, а о неким стандардима у изради да и не говоримо.

Ипак, то служи на част руководствима поменутих Општина као и Комисијама које су грбове бирале, а на нама је да што пре такву, лошу, праксу пошаљемо у заборав.

Победнички рад

Ужи избор 1

Ужи избор 2

Цењени читачи и љубитељи хералдике, преј вами је други број нашеј и Ваше "Оцило", електиронској гласила Друштва српских првобоносца "Милош Обилић", који доноси, надамо се, занимљиве осврће како на нашу, не баш свејту, хералдичку садашњост, шако и осврћ на бојашу исхирију српске и европске хералдике.

Централно месајо у другом броју јоствели су и очецима ујоштређе двоглавог орла у руској хералдici. Из њера је-ној ог највећих ауторијета у руској хералдici, Андреја Г. Силајева, стиже занимљива, на моменће конјоверзна анализа, корена овој древној симболи. Не сумњамо да ћемо у наредним бројевима имати и одјоварајуће реакције на шексиј јосиодина Силајева који никоја није осавио равнодушним.

Из њера нашеј вредној секрејтара Марка Дражића, моћи ћеће да се упознаје са акћуелним, а на жалоси, онесико-јавајућим дешавањима у српској, месној хералдici. Нови саслави локалних скопшићина, кобна неслова и јонека и есенцијална сујета, доводе до тоја да се ћрбови у српским оишћинама мењају вероватно чешће него и у једној другој европској земљи.

О неправилној ујоштреби заслава, како државних шако и оишћинских, у Србији шемељно и надахнућо нам јиши јосиодин Иван Сарајчић. Жалосне ћримере на које нам је указао само сведоче о сабласно ником нивоју јознавања ујоштреби заслава на свим нивоима власти у Републици.

Да није све шако црно јооказује нам шексијом о ћрбу Лajковца, наши уважени хералдичар, Часни ошац Бакон Ненад М. Јовановић. По мнојима један од најујселијих оишћинских ћрбова у Србији, лajковачки ћрб усиешино сијаја бојајто историјско наслеђе и акћуелне српске и савремене хералдичке стапараде.

Ново "Оцило" доноси и осврћ о ујоштреби змаја у хералдici који је сачинио јосиодин Небојша Дикић, чијајемо занимљивости и о ћрбу једне шијанске енклаве у северној Африци, настављамо са хералдичким речником, а ћренећмо и поучан шексиј о "Београдском ћрбовнику" који је јосиодон Александар Палвешра објавио у српском часојису који излази у Канади, "Чиоде".

Надамо се да ћеће усиеши да ћронађеће делић задовољствава у нашем другом броју, а са нестриљењем очекујемо ваше коментаре и ћримедбе.

Владимир Матевски,
председник Друштва српских
првобоносца "Милош Обилић"

НАПОМЕНА

Текст г. Давора Зовка који смо објавили у претходном броју "Оцила" преузела је редакција, уз ауторово допуштење, са интернет странице цењеног уметника. Од илустрација које су ко-ришћене у чланку, само илустрације на 4. страници припадају аутору. Остатак чланка илустровала је редакција из својих извора.

Уређивачки колегијум: Владимира Матевски, Ладислав Бирон, Марко Дражић, Љубодраг Грујић, Небојша Дикић, Саша Крањчевић ■ Публикација ДСТ "Милош Обилић", излази четвртомесечно ■ Контакт мејп: srpskigrbonosci@hotmail.com ■ Веб-презентација ДСТ: www.heraldikasrbija.com ■ Адреса: Шупљинчева улица број 28, 11050 Београд

САДРЖАЈ

ХЕРОЈ ЕПСКЕ ФАНТАСТИКЕ ЧЕСТ
МОТИВ У ХЕРАЛДИЦИ

У сенци змаја

(Стране 4-6)

ШПАНСКА ЕНКЛАВА СА
ПОРТУГАЛСКИМ ЗНАМЕЊЕМ

Битка за Сеуту

(Страна 7)

ДВОГЛАВИ ОРАО У РУСКОЈ ХЕРАЛДИЦИ (1)

Корени из давнина

(Стране 8-11)

БЕОГРАДСКИ ГРБОВНИК 2 И ЊЕГОВО
МЕСТО У ИЛИРСКОЈ ХЕРАЛДИЦИ

Симболи славе и моћи

(Стране 12-14)

О ЗНАМЕЊУ ОПШТИНЕ ЛАЈКОВАЦ

У духу српске и европске хералдике

(Стране 15-17)

О ИСТИЦАЊУ ЛОКАЛНИХ ЗАСТАВА

И власт крши сопствене законе

(Стране 18-19)

О СЛОВАЧКОМ ГЕНЕАЛОШКОМ
ХЕРАЛДИЧКОМ ДРУШТВУ

Чувари словачке традиције

(Стране 20-21)

СЕРИЈАЛ "ОЦИЛА"

Хералдички речник (Б)

(Стране 22-23)

ХЕРОЈ ЕПСКЕ ФАНТАСТИКЕ ЧЕСТ МОТИВ У ХЕРАЛДИЦИ

У сенци змаја

У многим културама представља знак добре среће, чувара скривеног блага, а у алхемији чувара драгоценних сазнања и извор заборављених наука

Приредио: Небојша ДИКИЋ

Оличење зла у многим митовима и легендама, актер бајки о принцезама и витезовима, антихерој епске фантастике, незаобилазни лик сваке озбиљније приче о чаробњацима и вилењацима, сценографски декор мистичних времена и непостојећих светова, Јин и Јанг, божанство многих народа, припадник Пантеона класичне митологије, једном речју - змај.

Митско биће толико древно, рођеног у хаосу из сила мрака и уништења. Симбол тајног знања, мудрости, неухватљивости. У многим културама представља знак добре среће, чувара скривеног блага. У алхемији чувар драгоценних сазнања и извор заборављених наука.

Реч змај у нашем предању има исто порекло као и реч змија. Срби га називају змајем, источна Србија га познаје као змеја, Македонци га зову змевом, Чеси змек, Пољаци змиј и тако редом. Заступљени су и изрази попут дракона, дрокуна, базилишко, ждрокун, вилозмај, драк и многи

други.

Најзаступљеније интерпретације змајева су укорењене у европској и источњачкој традицији. Име западњачког змаја (дракон) потиче од грчке речи **δράκων** (дракон) "змија великој тела, питон", или постоји и тумачење/превод ове речи као "видети јасно" од глагола **δέρκομαι** (деркоман).

Прво помињање змаја у грчкој митологији се јавља у епу Илијада, Агамемон на свом појасу има мотив плавог змаја, а на грудном оклопу представу троглавог змаја.

У словенској митологији змај често има облик велике змије, понекад са четири ноге, крила му нису обавезни детаљ. Постоје предања у којима се змај не разликује много од човека осим по величини главе и очију, и то што испод пазуха има крилца.

Варница из очију

Словенски змај је умео понекад да бљује ватру, црвену или плаву, а из очију је знала да сева покоја варница. Тело му је било слузаво, прекривено крљуштима златне и беле боје, ногу оружаних канджама. Било је змајева са три, седам, девет или дванаест гла-

ва. Има веровања да је змај видљив само заљубљеним девојкама, када узима људски облик. Отелотоврење змаја су биле тзв. "змајевите" животине: во, ован, биво, коњ и петао.

Како се да је змај врста змије, рачвастог језика гмизавца саздан од тела лава огромних пропорција, већих и од највећег слона, великих крила као у шишмиша. Западњачка култура га приказује крилатог, или источњачки змајеви умеју да лете, користећи се више магичним својствима но физичким предиспозицијама. На ножурдама има оштрте канце, тело му је прекривено непробојним крљуштима.

Црвени, зелени, црни и златни змајеви доминирају. Узима се "здраво за готово" да су змајеви магична бића способна да бљују ватру, њихово главно оружје поред остalog. Змај је једна од најдивљијих звери у бестијару митологије. Легендаран је по оштрини својег вида и због тога подобан за чувара блага.

Стари Грци су сматрали да је змај способан да прориче будућност, отуда у многим потоњим бајкама анонимни аутори осликавају змаја као неког ко види испред садашњости и уз прави одговор на лукаве загонетке змаја неко може штошта да сазна или чак угради благо.

У модерној епској фантастици, у којој змајеви настављају да обитавају након изумирања митологије, аутори их приказују као велике гмизавце, са два пара

ногу, како бљују ватру из чељусти.

Руши звезде са неба

Змајеве прати зао глас. Многе религије га приказују као биће tame, персонифицијацију сатане. У хришћанству у Откровењу Јовановом 12:3-12:4 појављује се црвени змај

Инсигнија Реда Змаја на цркви у Химелкрону

који руши звезде са неба. Чувени Свети Ђорђе убија ајдаху...

Посебна је симболика источњачких змајева, ту превенствено мислимо на кинеске. Они су рептили, сачињени од делова разних звери и животиња. Симболизују моћ и добру срећу. Кинеска митологија их разликује као:

- Небеске чуваре храмова, божански контролишу ветар и кишу.

- Земаљски-речни, контролишу речни ток.

- Подземни чувари блага.

Кинези везују за змаја добре особине и сматрају га позитивном животињом, за разлику од европске традиције.

Мотив змаја се одвајка да користи не само у митовима и легендама већ и у уметности.

Fig. 5

СМРТОНОСНИ БАЗИЛИСК

Базилиск је чудовиште састављено од петла и змаја, тако да се овде може поменути као изведен елемент, али с обзиром да је близко повезан са змајем није наодмет навести га. Познати су по својем смртоносном по-гледу и отрову. Они чији штит краси ова зверка себе желе представити немилосрдним ратником. Сматра се краљем змијског рода.

Постоје витешки редови названи по овом дићу. Један од најпознатијих је - Ред Змаја.

Ред Змаја (лат. *Societatis Draconistrarum*) основао је 1408. године угарски краљ, касније цар Светог Римског Царства, Жигмунд.

На основу статута

Реда, чланови су били обавезни да дране Крст и боре се против непријатеља крста, ту се понајвише мислило на Турке. Проводитно, Ред је имао 24 члана првенствено из племићких фамилија, а неки од важнијих су били:

- Жигмунд Луксембуршки, краљ Угарске
- Деспот Стефан Лазаревић, деспот Србије
- Алфонсо V, напуљски краљ
- Владислав, краљ Пољске
- Ернест, аустријски војвода
- Кристофер III, краљ Данске и баварски војвода
- Влад Цепеш, војвода Влашке

Године 1408. Ред је усвојио свој симбол, који представља змаја реа обмотаног око врата. На леђима, од врата до краја репа, утиснут је првени крст Светог Ђорђа на сребрној позадини.

У годинама које следе, основни симбол се мења у варијацијама мотива змаја и крста. Неки припадници Реда су приказивали змаја свезаног крстом, који му је био пребачен преко леђа, други крст око којег је змај обмотан са девизом: "O quam misericors est Deus, Justus et paciens" (О, како је Бог милостив, праведан и милосрдан).

Ред је изгубио на значају након смрти својег оснивача, краља Жигмунда, 1437. године. Међутим, битно је да се мотив симбола задржао у грбовима наследника чланова Реда.

Живи елемент

Хералдичка примена змаја је нешто другачијих конотација него што је то у ми-

толоџији, мада и у хералдици има примера где змај оличава зло. Постоје примери грбова у којима је окренут на леву хералдичку страну (десну посматрачу грба), која представља тзв. женску страну и сходно средњевековним схватањима важности и утицаја женског рода, дошу страну једног грба.

На грбовима неких француских градова, змајеви су окренути управо на леву хералдичку страну јер представљају непријатеља града. Позадина такве симболике може бити у некој локалној легенди или персонификацији змаја као зла, па самим тим у овом случају змај би представљао еквивалент непријатеља града и као такав сумарни приказ свих зала која угрожавају град, било у прошлости било у будућности.

У хералдици сви елементи се сврставају у две велике групе: живе и неживе. У живе елементе спадају: звери, птице, биљке, инсекти, рибе, рептили, људске фигуре, чудовишта. У неживе, пак, спадају: крстови, круне, каџиге, капе, венци, разне геометријске фигуре основне и изведене и томе слично.

Змај спада у групу живих елемената, чудовишта. У ову групу се често убрајају и стварне звери и животиње. Међутим, већина чудовишта нема историјске основе, нека су заснована на правим животима која су у неком моменту историје постојала. Пример једногрота је најкарактеристичнији. Наиме, сматра се да је ово чудовиште базирано на дивљим антилопама Сирије и Палестине, посматране са стране два рога ових животиња изгледају као један.

Хералдичка примена змаја се може свести на: аутментације и елементе на грбу који се могу поставити у следеће позиције: *ensigned*, *pasant*, *segrant*, *sejant*, *dexter*, *sinister* и *statant*.

ЧУВАРИ ЛОНДОНА

Занимљив је грб града Лондона, који за чуваре штита има два змаја. Знамење једног града треба да симболизује његову историју, а Лондон је стари европски град богате историје.

Првобитно име града је било *Caerlud* према митском келтском краљу Луду који је наводно основао град 130. године пре нове ере. Током векова, разноразни народи су господарили Лондоном, поред осталих и Римљани, који су устоличили Лондон за престоницу британске провинције.

Након повлачења Римљана са британског острва, град је вековима био напуштен да би га населили трговци и занатлије, који су кумовали зачецима грба града. Крст Светог Ђорђа и мач Светог Павла у кантону су били елементи првог лондонског грба. Тренутни грб Лондона, са змајевима као чуварима штита, производ је седамнаестог века.

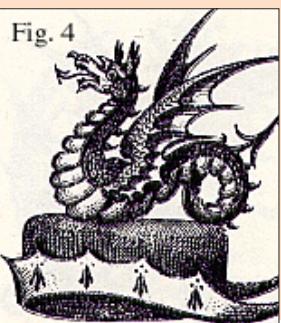
У стварности, најчешћа примена змаја у хералдици је у крестама. Као једна од земаља која има змаја као једног од честих елемената грбова јесте Велика Британија. У наставку текста даћемо приказ поделе хералдичких змајева на основу британске хералдичке традиције, која је најбогатија изворима и примерима.

У хералдичком пантеону змајева могу се истакнути: виверни (*wyverns* Fig. 1),

хидре (*hydras* Fig. 2), дракони (*drake* Fig. 3), амфиپтере (*amphipteres* Fig. 4), базилисци (*basilisks*) и други.

Дракони и хидре

Виверни су најзаступљенији. Симболизују вредност и сигурност, оштроумност, али и освету. Поред наведеног, забележено је да представљају и симбол снаге и моћи, што је битно у боју.

**Кинески змај
символизује
моћ и срећу**

Хидре се мање користе у хералдици. Када неко има хидру на грбу сматра се да је поразио моћног непријатеља. Алутира се на мит о Херкуловој победи над хидром у грчкој митологији. Све хидре су двоглаве, али има их и са пет и седам глава.

Дракони су најмање заступљени елемент. Приказани су како бљују ватру и обитавају у истој, помало подсећају на саламандре. У западној хералдикој практици праве намерну разлику између класичног змаја (драгон) и ове врсте, јер овај нема крила.

Амфиците су виђене како се привијају и увијају уз копља или стегове, а ређе су у членкама. Симболизам овог чудовишта није познат, али је познато хералдичко значење, армигер на чијем се грбу појави овај змај представља особу која је правдољубива и брзо извршава правду.

Посебна врста су тзв. западњачки змајеви. Они су крилати, имају четири уда, бљују ватру, имају крила у облику онакви какви се данас виђају у модерним еповима и

**Знамење
Бранковића из
Фојничког гробовника**

филмовима епске фантастике. Ова врста змајева је једна од најзаступљенијих у западној хералдици одмах након виверна.

Коришћени су да истакну неки догађај, напр. како је неки давни предак убио змаја. Међутим, симболика је дубља, можда је убиство змаја у ствари чин победе над неким великим злом које је претило породици армигера или неког моћног непријатеља.

Змајеви су ретко стајали само у членкама, најчешће су комбиновани са другим елементима. У ситуацијама када се поред змаја приказује и неки други живи елемент може се односити на повезивање двеју породица брачним везама.

Разни змајеви су играли разлиčite улоге у хералдици, поготово у британској. Чувени је змај Утера Пендрагона (Pendragon), оца краља Артура. Грб Пендрагона је у членки имао змаја. За змајеве се у хералдици везивало значење и симболика која фигурира и у митовима и легендама: општар поглед, далековидност, пророчанске особине, чувар блага и знања, моћ...

Српска хералдичка традиција бележи низ грбова у којима се јављају мотив змаја. Поменућу само неке: Бранковић, Групковић, Дињичић, Качић итд. Најпознатији је пример деспота Стефана Лазаревића, већ описаног.

Примена мотива змаја у хералдици је неисцрпна тема. Симболика може да буде много дубља него пукотриказивање истредљења немани. Победа над злом, али и племените особине и вредности красе ову митску животињу.

Хералдика попут књиге говори приче о историји армигера и величање његове подвиге. Нашу машту и поимање крилато чудовиште голица истом ако не и већом снагом него икада.

У време неограниченог прототипа информација, идеја и дигитализације знања, могућности примене и про-

учавања једног оваквог феномена немају границе. И даље нас фасинира брутална снага и моћ уништења. За разлику од чудовишта и звери способних за уништење и толико моћних да жудимо за само делићем њихових способности, змај у себи обједињује и интелигенцију и знање.

Он у себи складиши древна и заборављена знања, за која би неки алхемичар дао пола своје-

**Претпостављени
грб Лазаревића
(аутор: А. Палавестра)**

га живота. Познаје изумрле језике, чијих се имена више нико ни не сећа. Чувар блага и пророк будућности. Вероватно нам је због свега тога занемљив и после толико векова. Кроз модерну хералдику, змај наставља свој живот, пре порођен и постојан.

DIGNICICH

ШПАНСКА ЕНКЛАВА СА ПОРТУГАЛСКИМ ЗНАМЕЊЕМ

Битка за Сеуту

Многима је шок када виде да је грб ове шпанске енклаве у ствари познато португалско знамење, али је прича јаснија ако се проучи бурна историја града

Приредио:

Владимир МАТЕВСКИ

Сеута је аутономни град и шпанска енклава у северној Африци, на јужној обали Гибралтара. Мароко такође по-лаže право на ово подручје од 28 километара квадратнага. Но процени из 2006. године има 75.861 становника.

Сеута припада шпанској аутономној покрајини Андалузији. До недавно је припадала провинцији Кадиз. Сеута је космополитски град, у коме живи и велики број Бербера и мањи број Јевреја.

Многима је шок када виде да је грб ове шпанске енклаве у ствари познато португалско знамење. Прича је, међутим, јаснија ако се види бурна историја овог града.

Португалци су 1415. заузели Сеуту после битке код Сеуте. Основни циљ освајања био је да се прошири хришћански подручје. Португал је, међутим, 1580. изгубио независност, па се после тога променила структура становништва. Већину становништва су чинили Шпанци, па када је Португал 1640.

Мапа Сеуте, Шпанија

постао поново независан, Сеута је у рату Португала и Шпаније стала на страну Шпаније.

Португалски краљ Алфонсо Шести је Лисабонским споразумом 1. јануара 1668. и формално предао Сеуту Шпанији. Ипак, застава и грб Сеуте се од тада нису мењали, па се на њима још налази португалски штит.

Португалски грб Сеуте је иначе резултат миленијумске историје португалске традиције. Португалски грб је започео плавим крстом на сребрној подлози Хенрија Бургундског.

После службеног признања Краљевине Португал као независне земље 1143. године, сребрни "византинци" (ромејски ковани новац) су додати на бургундску заставу као симбол права монарха да кује новац као владар суверене државе. Током времена и због велике

динамичности средњовековне хералдике, верује се да је штит изгубио одређене елементе и изгубио облик крста.

У оваквом облику га је краљ Санчо наследио од оца, Алфонса Енкриеса, без крста и са пет малих штитова на месту где су стајали "византинци". Касније, број сребрних "византинаца" на сваком малом штиту смањен је са 11 на пет, од стране краља Себастијана. Поједини хералдичари их тумаче као ране Исуса Христа.

Током владавине Алфонса Трећег појављује се и црвена ивица са златним замковима. Број замкова варирао је између осам и 12. Алфонсо Четврти од Португала број је одредио на 12, а Себастијан Први коначно фиксирао на седам. Претпоставља се да представљају маварске тврђаве које је Португалија освојила током Реконквисте. Порекло им је вероватно кастиљанско, али за разлику од шпанских замкова који су обично плави и са отвореним капијама, португалски су златни и са затвореним капијама.

Значајан елемент португалске хералдике 15. века јесте и посебна сфера - навигациони инструмент коришћен за рачунање даљине и симболише португалски значај током времена велики-

их открића, као и величину португалског колонијалног царства.

АСПИРАЦИЈЕ МАРОКА

Сеута је "службено аутономни град Сеута" што представља статус између града и аутономне покрајине. Сеута такође представља део територије ЕУ. Град је имао статус слободне луке до пре уласка Шпаније у ЕУ 1986. Сада има ниско опорезивање унутар европског монетарног система.

Влада Марока полаже право на Сеуту и Мелиљу и захтева да јој Шпанија преда те територије. Позива се на сличан територијални захтев Шпаније да добије британску колонију Гибралтар. Шпанска влада и становништво Сеуте и Мелиље одбијају марокански захтев. Наводе да поређење са Гибралтаром није одговарајуће. Сеута и Мелиља су по има интегрални делови Шпаније, што није случај са Гибралтаром, који је крунска колонија и никада није био део територије Велике Британије, осим као колонија.

Грб Сеуте

ЕКСКЛУЗИВНО

ДВОГЛАВИ ОРАО У РУСКОЈ ХЕРАЛДИЦИ (1)

Корени из давнина

Извори о развоју двоглавог орла до оваквог каквог га знамо данас и каквог смо навикили да видимо у историјским грбовима Московског Царства, Руске Империје те у савременим грбовима Руске Федерације, Србије и низа других држава, сежу чак до културе неолита

**Аутор: Андреј
Георгијевич СИЛАЕВ**

Порекло и историја двоглавог орла губе се у дубинама немих векова, а није познати писани извори из средњега века нам у потпуности не откривају најинтересантније етапе у развоју тог општепознатог симбола.

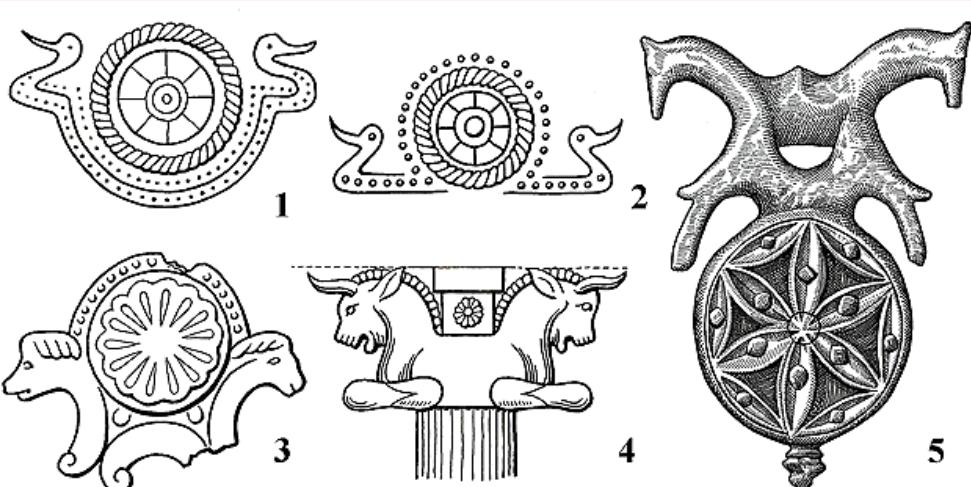
Двоглави орао се јавља у државној и породичној хералдици многих земаља и народа, али до дан данас не постоји јединствена и општеприхваћена теорија о његовој тако широкој распрострањености у европској симболици.

Извори о развоју двоглавог орла до оваквог каквог га знамо данас и каквог смо навикили да видимо у историјским грбовима Московског Царства, Руске Империје те у савременим грбовима Руске Федерације, Србије и низа других држава, сежу чак до културе неолита.

Древни мит о космичком јајету, које је поделом на две једнаке половине; земаљску и небеску, означило и сам почетак стварања света, све доцније нам о човечијем разумевању двојности и дуализма света који га окружује - света једног, или састављеног из многих супротности.

Због тога, између осталих симбола неолитског порекла, а који осликају схватање живота и изражавају митолошку свест наших далеких предака, сликовни приказ јединства и борбе двеју супротности заузима важно место.

Како сматрају многи научници, еволуција предисторијске симболике се кретала од знака ка слици и због тога двоглавог орла можемо сматрати, у уметничком смислу, последњем и најкарактеристичнијем етапом у

СОЛАРНИ СИМБОЛИ БЛИЗАНАШТВА

1. Полуострво Јитланд, епоха бронзе
2. Средње подунавље, прва половина првог миленијума пре Христа

3. Херсон
4. Иран, 5. век пре Христа
5. Русија детаљ са разбоја, 18. век

развоју двојних (близанчих) симбола, који су се најзад потпуно оформили у митологији древних Индоевропејаца.

Резултат дугог процеса расељавања тих бројних племена по просторима Евроазије је њихова неизбежна подела на неколико етнокултурних група: Индоаријеваца, Иранаца, Хетита, Келта и Словена, Германа и Литванија, Грка, Фригијаца и других.

Језици тих етнокултурних група су се временом све више разликовали једни од других, митови и религиозне представе су стицали све веће особитости, али сећања на некада јединствене поступале схватања света су остала да живе.

Не без разлога, сећања на једничке догађаје и хероје из предисторијског времена су се сачувала у "Велесовим Књигама" жречева Древне Руси, у скandinавским сагама, у "Авести" древних Иранаца те у Ригведи-староиндијским светим стиховима.

У том смислу и корене многих исландских, руских и грчких речи можемо пратити до санскрита.

Тако и близаначки пар (пар близанца) или схватање двојности, протежући се кроз миленијуме је остао постојан митолошки мотив, произавши из веровања многих народа.

Како се може закључити из новијих истраживања широка распрострањеност тог веровања може се дефинисати и карактеристикама климе Земље.

У индоеврпским језицима најстарије су речи које означавају топло и хладно време у години. Те речи су се појавиле много раније него ли саме речи које обележавају годину и годишња доба.

Још су и стари земљорадници из епохе бронзе означавали ту двојност годишњег циклуса симболом два сунца (летњег и зимског), а декоративни мотив у виду две соларне розете или крста био је широко распрострањен у

време антике и средњега века (Голан 1994. стране 132 до 135).

Нераздељивост две супротстављене половине годишњег циклуса још више је изражена у симболици две контра окренуте главе јединственог митолошког бића-звера или птице која следи путању сунчевог диска.

Наслеђа општег идоевропског култа близанца се јасно могу уочити и у митологијама древне Индије и Грчке. У Индију су се они називали Ашвини (Божански близанци, "настали од коња"), а у Грчкој су то били Диоскури (близанци Кастро и Полидеук), "господари белих коња" и синови Зевса.

Браћа плове по небу изнад целог света у златним кочијама у које су упрегнути крилати коњи или птице; ордови, лабудови или соколови. Они за ноћ прођу сву Васељену и гоне таму. Браћа, иако су близанци, рођени су посебно. Један је син ноћи, други је син светла (код Ашвина), један је

БОГИЊА СА ПТИЦАМА, ДЕО ПЕШКИРА

Архангелогородска губернија, средина 19. века

смртан, други је бесмртан (код Диоскура). Због тога се они и смењују на небу, у сазвежђу Близанца у виду јутарње и вечерње звезде (Голан 1994, стр. 135).

Као што се може уочити, порекло имена староиндијских и старогрчких близанаца је тесно везано са коњима којима су у далекој прошлости приписиване митолошке особине двојног постојања.

Насељеници степа око Каспијског језера су коње почели да припитомљавају на крају четвртог миленијума пре Христа. Први узгајивачи коња били су носиоци, како је археолози називају, древне "јамне културе" и управо са њима директно се повезује настанак Индоевропљана.

Обожавање коња, као основна појава у митологији Индоевропљана, рађа се између другог и трећег миленијума пре Христа. На жалост, садржај тих првих култова нам је остао непознат, а већ староруски и старогрчки митови повезују коња и са небеским и са подземним светом. Даљу, коњ преноси сунце преко неба, а ноћу, кроз подземље враћа га на место

свитања (Голан 1994, стране 48 до 51).

Из прасловенских старина у руску митологију ушао је мит о Купали (индоевропски корен речи "куп" означава "горућег од страсти" - сл. Купидону). У основи мита лежи прича о родоскрвном браку међу близанцима - братом и сестром, које у народним обредима поистовећују са жуто-љубичастим цветом уродице (*Melampyrum nemorosum*). Сама инцестна садржина објашњава се као драматична повезаност популарних супротности: небеско земаљско, ватра-вода (Купала, купање), живот-смрт (Марја или Морена, старословенска богиња смрти)

На многим народним везовима Руског Севера, над фигурама које отеловљавају брата и сестру у њиховом, васељенском, космичком

(Голан 1994, страна 122).

Семантички близак тој симболичкој композицији је и друга личност руског народног стваралаштва - богиња (одјек Велике Небеске богиње из доба неолита) са паром птица у рукама, а често и са пратњом истих.

Није ни мало случајно што нам народни везови са Руског Севера служе као извори сазнања о старословенским, а шта више, и архаичним зонама Идоевропске митологије.

Први је те споменике народне уметности научно употребио угледни уметнички критичар Владимир Васиљевич Стасов. Треба напоменути да је Владимир Васиљевич први од научника изложио своју мисао да је двоглави орао у руском народном стваралаштву много старији од свог хералдичког брата. По његовом убеђењу, двоглава птица се у руској орнаментици среће "много пре успостављања Царскога уређења и прихватљања двоглавог орла"

значењу, можемо приметити две супротно окренуте свастике - летњу и зимску. То је дреноаријевски симбол птице-сунца (сагласно са једном од научних претпоставки, санскртска реч "свастика" је састављена из два дела: "СУ" староиндијско име сунчеве птице и "АСТИКА" дволико божанство топлог и хладног дела у години)

(Стасов 1872, страна 8)

У другој половини 20. века руски етнографи, историчари на уметности и историчари на чelu са академиком Борисом Александровичем Рибаковим уверили су се о необичној дубини историјског сећања које лежи у основи културне традиције житеља Руског Севера.

Они су доказали потпуни узајамно-последични однос између симбола који су сачувани на везовима и на митолошко-религиозним сликовним представама древних Русича.

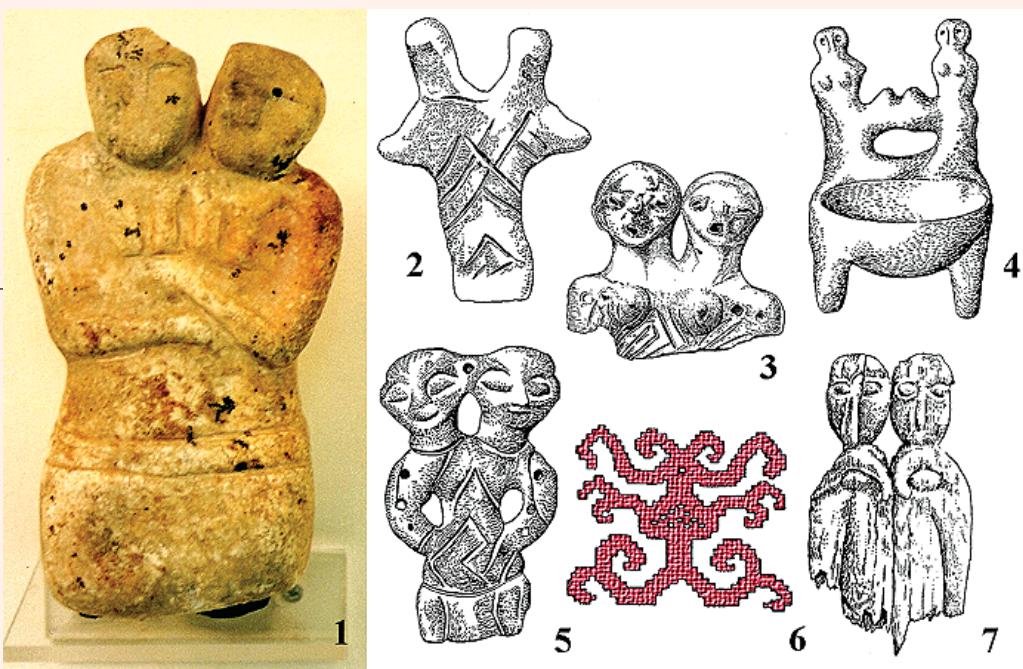
Идеја близанаштва у смислу "дневнога" и "ноћнога" сунца у германским, литванским а посебно у руским декоративним рукотворинама се неретко приказивала са двема коњским главама или фигуrom двоглавог коња. Та соларна симболика је своју најширу употребу пронашла у градњи где се парне коњске главе употребљавају као украс на слемену двоводних кровова.

И до данашег дана назив "кањок" за врх крова наставио је да живи у руском језику.

У руској народној орнаментици парни коњи су образо-

Руски Север

Реч је о етнокултуралном ентитету са јасно израженим географским границама у оквиру којих су спадале Вологодскаја, Олонецкаја и Архангелскаја (Архангелогородскаја) Губернија Руске Империје. Тамо никада није било присуства Татара и других освајача из Азије. Руски Север је сачуван од заборава "Биљине" (руске епске песме) старију коју индијски научници пореде са "Ргведом" (напомена аутора).

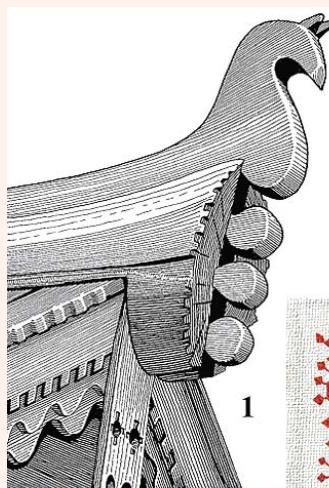
АРХАИЧНА ДВОГЛАВА БОЖАНСТВА

1. Двоглаво божанство, Музеј анадолских цивилизација Анкара

2, 3, 4, 5. Двоглаве и парне богиње, енеолитски период

6. Богиња Рожаница, северноруски народни вез

7. Парне Богиње рожанице, Стара средњевековна скулптура (по Б.А. Рибакову)

2

3

4

ПАР КОЊА У РУСКОЈ НАРОДНОЈ И ЦРКВЕНОЈ УМЕТНОСТИ

1. "Кањок" на крову колибе Архангелгородскаја губернија, 19. век
 2, 3. Сунце и месец, минијатуре из Кијевског псалтира 1397.
 4. Вез са Руског Севера (по Б. А. Рибакову)

вали комбиновану фигуру соларне барке која је била отетворење митолошке представе близаначног пара.

При томе, симболика се односила управно на парне коњске главе док се недески коњаници налазио у центру композиције.

У запаљујућој сличности старорусских и античких представа о соларном пару можемо се лако уверити упоредивши везене народне рукотворине са минијатурама из Кијевског Псалтира, који је био под очигледним утицајем Византије.

Митове о коњима близан-

цима који језде над светом савремена наука смешта у епоху ране земљорадње (од петог до другог миленијума пре Христа). У тим хронолошким оквирима задележена је и појава древних изображења парних птица, која као деца своје мајке, двоглаве богиње-птице, овладавају суштином њене двојносити.

Како потврда овоме може да послужи мотив тих истих везова са севера Русије где је двоглава птица често повезана са женском фигуrom. Понекад је чак и сама фигура имала две птичје гла-

СОЛАРНИ КОЊ СА "ЗВУЧНИМ" ПРИВЕСЦИМА-АМУЛЕТИМА

1. Филигрански коњи-јелени Маријаца (Черемиса), деветог до 11. века
 2, 3. Привесци амајлије у виду парних коња, басен реке Каме 12. век
 4. Шупљи коњ привезак, Новгород 13.-14. век
 5. Ливени месингани привезак. Новгород 13. век

ве што се преклапало са другом древном традицијом- придавањем магичних својстава двоглавој амајлији - коњићу. У архаичној симболици птица, као и коњ, означавали су земаљску светлост, а њихово двоглавост треба схватити као отеловљење двоједног летњег и зимског сунца. Рукотворине предмонголске Руси обилују изображењима двојних коња или патака, легендарних Демијурга-стваралаца света по староруској и финској митологији.

Сакралне представе патаке појавиле су се на територији нижих делова севера Русије још у епохи неолита што потврђује пра-природа митова о патки-демијургу. Међу финско-угарским племенима биле су широко распрострањене шупље, у виду привезака, металне фигуре тих птица које су ударајући једна о другу стварале звук, а њихово култно значење сеже између трећег и другог миленијума пре Христа. На обалама Ладошког језера где се додио први сусрет ильменских Словена са Угро-финским староседеоцима оформио се посебан тип сличних фигура.

Археолошка налазишта у Великом Новгороду и земљама око њега уверавају нас у синтезу старих веровања Угро-Финака, Словена и Руса, а патакатом с шаманским

привесцима је добила индоевропско двоглавље, поставши јако изражен вишезначни симбол.

Географија археолошких налазишта двоглавих симбала нам сведочи пре о широком распространетом обожавању култа близанаца од стране индоевропејца, него о постојању засебних центара простирања овог култа.

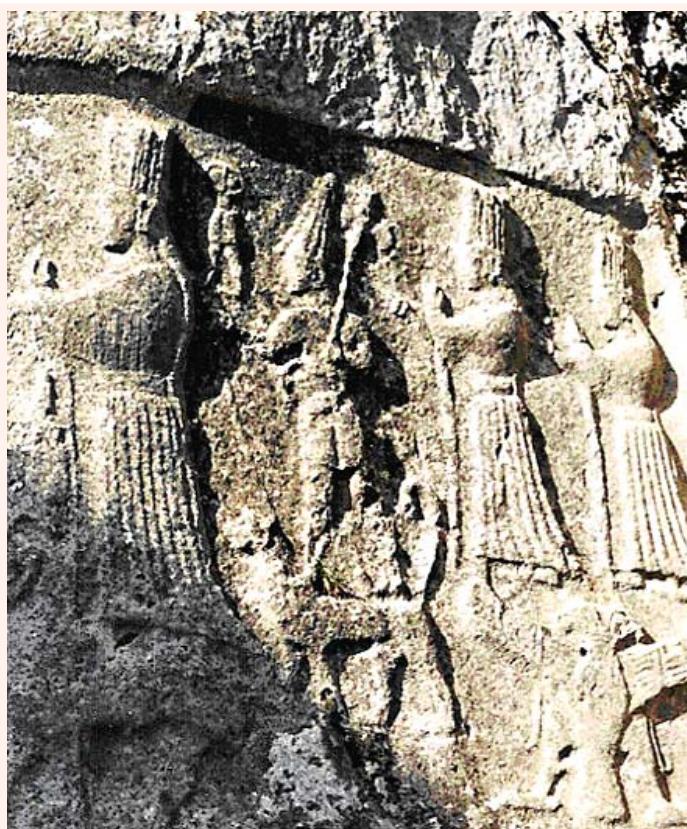
Древна изображења двоглаве птице, у којима се већ појављује и орао, налазе се у Малој Азији, а потичу из другог миленијума пре Христа. На ободима града Хатуса, главном граду државе Хетита, налазе се два светилишта. На турском они носе називе Јазиликаја ("стена са написима") и Алаџа-хејук.

Камено светилиште које ближе граду основао је цар Хатуши III и то у виду царске гробнице. Тамо се на управним зидовима уске, изломљене, пећине налазе на десетине урезаних рељефа који приказују хетитске богове и световне владаре. На једном од рељефа је приказана задивљујућа процесија на чијем челу је богиња сунца Хедату која стоји на лаву. Из ање је громовник Тешуб који стоји на пантеру, у друштву са царем Хатушијем III и његовим сином Тутхалијем IV који се налазе на двоглавом орлу.

У научној литератури укоренило се мишљење да су уп-

Двоглави коњ, народно уметничко стваралаштво Русије, 1970. године

Процесија богова и царева на рељефу у светилишту Хетита

раво Хетити придали двоглавом орлу статус царског симбола. Вероватно је да је само мали број стручњака који подржавају ову теорију имало могућност непосредног сусрета са Хетитским рељефима, на коме су природни и фантастична бића и птице служили као једини-

ствена постоја бого поштovanih личности, а царско достојанство приказано личним грбовима световних владара урезаних на камену одмах до њихових високих капа.

Поред тога што типологија хетитских грбова заслужује посебно разма-

Цар Хутушили у загрљају врховног божанства Хетита

ПРЕВОД

Посебно се захваљујемо г. Марку Дражићу на преводу серијала г. Силајева, као и Ани Травкиној и Аљони Ненадовић на помоћи.

Наставиће се...

БИОГРАФИЈА АУТОРА

А. Силајев је рођен у Москви, 16.12.1946. у породици грађевинског инжењера. Високо образовање стекао је у московском архитектонском факултету. Године 1972. одбранио је дипломски рад. Крајем 70-тих приступио је московском обједињеном комитету сликара-графичара и од 1980. г. потпуно се прикључио послу у области примењене графике. Од 1994. године аматерско бављење хералдиком прерасло је у професионално и годину дана касније дошао је позив на рад у Научно-истраживачки историјски центар Федералне граничне службе Руске Федерације. За шест година рада у Центру непосредно је учествовао у стварању система хералдичких знамења за граничаре РФ, а тада су се и појавили и први штампани чланци из области историје и хералдике.

Искуство рада у ФПС применио је и у ФАПСИ - Федералној Агенцији веза и информације при кабинету Председника РФ. Године 2002. објавио је прву књигу "Почеци руске хералдике", а три године касније и обимно истраживање историјских и религиозних корена великоруског националног грбовођења "Ренесанс руске хералдике".

Хетитски рељеф са царским грбом, Музеј анадолске цивилизације у Анкари
(Фотографија аутора)

БЕОГРАДСКИ ГРБОВНИК 2 И ЊЕГОВО МЕСТО У ИЛИРСКОЈ ХЕРАЛДИЦИ

ДРУГИ ПИШУ

COPYRIGHT: CZIPM.ORG

Детаљ са промоције Београдског грбовника

СИМБОЛИ СЛАВЕ И МОЋИ

Један од најстаријих и сигурно најлепших илирских грбовника, који се чува у Музеју примењене уметности у Београду, на 158 страна садржи грбове насликане бојом и златом уз латиничне легенде, на папиру који је, судећи према воденом жигу, произведен између 1574. и 1603.

Аутор: Александар
ПАЛАВЕСТРА

Појам илирске хералдике везује се за групу грбовника, који су се појавили крајем 16. века. Београдски грбовник 2 је настао између 1600. и 1620. године и спада међу најстарије, а сигурно и међу најлепше илирске грбовнике.

Рукопис је 1936. године купио, преко бечког антикваријата *Giehofer und Rauchburg*, тадашњи југословенски конзул у Грацу. Музеј примењене уметности у Београду откупио је грбовник 1963. године где се и данас чува.

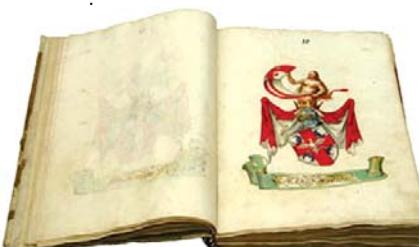
Последње деценије 16. века биле су време када су се у хришћанској Европи, прерано и неоправдано, пробудиле наде у потпуни слом Османског царства и обнављање хришћанске Европе. Године кипарског

рата, у коме је код Лепанта (1571) скршена моћ турских поморских снага, немирне деценије припрема и кош카ња као и сам „дуги“ рат између Аустрије и Турске (1593-1606), биле су испуњене грозничавим настојањем Римске курије и католичких сила, поглавито Аустрије и Шпаније, да окуне велики хришћански савез против неверника.

У овим новим „крсташким“ плановима, поробљени народи Балкана имали су важну улогу, пошто се рачунало са њиховом способношћу да изнутра, устанцима, разоре Турску. Позорница дугих и крвавих сукоба Аустрије и Турске управо је била југоисточна Европа, а балканички народи, у првом реду Срби - које није било тешко подбунити против Турака - били су носиоци незахвалне, тешке и трагичне улоге оних који треба да се боре.

Римска курија је, с једне стране подстицала ослободилачке покрете на Балкану, обећавала помоћ и утицала на

католичке владаре, највише на Хабсбурговце, да помогну, војно и новчано, сваки устанак против Турске. С друге стране, међу ученијим људима, углавном свештеним лицима Далмације, Дубровника и Боке Которске, почeo је да се развија

духовни и политички словински покрет. Иако настао у духовном крилу католичке цркве, овај покрет је своју историјску основу нашао у српској и босанској средњовековној државности, нарочито у моћном Душановом царству и епској традицији о српским велможама, јунацима, слави и богатству, које је некада представљало словенски свет.

У време растућег протестантизма и још јаког Османског царства, Римској курији је

била добродошла идеја о словенском јединству и јаком фронту против Турске, у коме би, осим побуњених балканских народа, учествовале и Пољска и Русија. Завереници, емисари, поверилици, професионални агенти, уходе и авантуристи, путовали су у то време често од европских дворова до Балкана припремајући устанак поробљеног живља.

Углавном искрено прожете словинским родољубљем, појавиле су се историјске конструкције које су доказивале јединство Илира и Словена, откривале наводно словенско порекло славних личности (Александар Велики, Јустинијан), или једноставно говориле о изгубљеном сјају и величини словенског краљевства, које би се могло поново обновити.

Личности као Јаков Лукаревић, Мавро Орбини или Иван Томко Мрнавић (који се издавао за потомка Мрњавчевића) мешале су жеље и стварност, традицију и историју, политичке и личне циљеве, прорачунатост и родољубиву занесеност у једиствени амалгам словенских идеја 16. и 17. века.

У таквом духовном и политичком окружењу настала је илирска хералдика, иако би термин словинска хералдика био прикладнији. Њени почеци везују се за Петра Охмућевића - Гргурића, синог племића из околине Сланог код Дубровника. Петар или Дон Педро, син поморца и трговца житом, прославио се у шпанској морнарици и дугурао до ранга адмирала. Напуљ, где је служио у шпанској флоти, био је центар подстицања ослободилачких покрета на Балкану и место стицања словинских идеја.

Превара Дон Педра

Дон Педро је, међутим, имао један нерешен проблем. Његово сумњиво племство нису признавали ни у Дубровнику, а камоли охоли шпански племићи и вицекраљ у Напуљу. Као шпанском адмиралу, њему је било стало да покаже своје старо и разгранато отмено племенито порекло. Осам *quartieri* (четири прадеде и четири праједе) племства, и то чисто католичког, било је услов за улазак у неки од великих шпанских витешских редова. Пошто није могао да прибави аутентичне доказе, Охмућевић је Шпанце почео да снабдева прво усменим сведочanstvima о свом племенитом пореклу, а затим фiktивним родословијама и документима.

У деветој деценији 16. века прикупљао је већи број повеља, родослова, грбова и 1594. од Краљевског савета у Напуљу коначно добио декрет о свом племству и потврду лажних повеља. Године 1595., као круна његових доказа, појавио се грбовник са преко 150 грбова који доказују славу и моћ некадашњег Душановог царства, али и старо и племенито порекло Дон Педра, његових рођака и предака. Оригинал овог грбовника данас је изгубљен, а сматра се да је могао настати још пре 1595. када се појављује за сада најстарији датирани препис грбовника, познат као грбовник Коренића-Неорића. Садржај грбовника је необичан, али савршено одражава сву испреплетаност индивидуалних и породичних мотива Охмућевића са политичким и духовним тенденцијама словинског покрета.

Састављачу Охмучевићог грбовника као образац су послужили тадашњи европски зборници грбова, првенствено *Wappenbuchlein Virgilia Solis* из 1555. године. Грбови су били стилизовани, не по моди 16. века, већ у

стилу грбовника 14. века, што сведочи о брижљиво изведеном фалсификату. На то указује и сама насловна страна: "Родослови навишених и светих отаца и властитих билегови земаља и

тиме што су текстови дати искључиво на латинском. У садржају Београдског грбовника 2 налазе се: Св. Јероним и лав, Св. Стефан и цар Илије, Богородица (у полумесецу), папа Гргур Велики, гр-

ровић, Сладојевић, Копчић, Дражојевић, Гојковић, Рубчић, Моровлашић, Миљеновић, Дињичић, Маргитић, Љубетић, Грубачевић, Сагријеловић, Јубидратић, Предојевић, Шестокриловић, Свилојевић, Ситничанић, Режијеревић, Соколовић, Чихорић-Неорић, Цетинић, Жупановић, Вуколић, Влашин, Грубешевић, Градановић, Главић, Томановић, Шантић, Јдраловић, Дидловић, Крајчиновић, Клештић, Ђендисаљић, Кришић, Мехлинић, Кукрећић, Тихчиновић, Тарџаровић, Храбреновић, Мириловић, Ђелавић, Клупковић, Дебельић, Јамометовић, Шић (Шишић), Дескојевић, Алауповић, Угриновић, Станковић, Сестричић, Смокроновић, Кутловић, Пармежанић, Халенић, Брезовић, Браниловић, Вилић, Толишћић, Вуковић, Тешевчић, Војковић-Паликућа, Мартинушевић, Кнезовић, Покрајчић, Кружичевић, Бачић, Хвајоковић, Бибић, Масновић, Еузебијовић, Мокровић, Пикјеломеновић, Чубретић, Кобилић, Жељиковић, Косовић, Преласовић, Крагујевић, Богопанковић, Јубковић, Судић, Урсинић, Красојевић, Рајковић, Орловић, Шубић, Маруловић, Дивојевић, Сенчевић, Мусијевић, Нимичић, Франкопановић, Беновић, Ђелопрјевић, Алинjić, Јакшић, Југовић, Јаграталић, Михијеловић.

Избор породица говори доста о мотивима, историјском и духовном окружењу, као и о времену настанка грбовника. Ту су српске краљевске породице (Немањићи, Мрњавчевићи, Твртковићи, Котроманићи), великашке породице чија су имена у 16. и 17. веку била запамћена и позната (Бранковићи, Црнојевићи, Балшићи, Косаче), ситнији племићи и братства далматинског залеђа и Босне (у знатној мери је заступљено хумско и пољичко племство), као и јунаци народних песама, чији је историјски идентитет сумњив или не постојећи (Кобилић, Југовић, Облачић).

Охмучевићев грб је на истакнутом месту, одмах после највећег племства, а у грбовницима су на угледним местима и грбови његових рођака и предака. Неке од породица из грбовника биле су добро познате у словинским круговима, с обе стране Јадрана, а поједини Охмучевићеви рођаци, чији су грбови истакнути, били су живо укључени у припреме балканског устанка против Турака и обнову идеје словинског краљевства.

свилних тих племена це-
са преко 150 грбо-
ва који доказују славу и моћ
некадашњег Душановог
царства, али и старо и пле-
менито порекло Дон Педра,
његових рођака и предака.
Оригинал овог грбовника
данас је изгубљен, а сматра се
да је могао настати још пре
1595. када се појављује за сада
најстарији датирани препис гр-
бовника, познат као грбовник
Коренића-Неорића. Садржај
грбовника је необичан, али савршено одражава сву испреплетаност индивидуалних и породичних мотива Охмучевића са политичким и духовним тенденцијама словинског покрета.

Састављачу Охмучевићог грбовника као образац су послужили тадашњи европски зборници грбова, првенствено *Wappenbuchlein Virgilia Solis* из 1555. године. Грбови су били стилизовани, не по моди 16. века, већ у

бови цара Стефана Немањића, Македоније, Илирије, Босне, Далмације, Хрватске, Славоније, Бугарске, Србије, Рашке. Потом, приморске и хумске земље, као грбови краља Стефана Уроша, Котроманића и Немањића.

Породични грбови

Такође, ту су и грбови породица: Мрњавчевићи, Твртковићи, Хребенановићи, Бранковићи, Хрстићи, Кастројотићи, Црнојевићи, Балшићи, Косачић, Хрвојевић, Јабланић, Шимраковић, Охмучевић-Гргурић, Бурмазовић, Ковачић, Костанчић, Качић, Војиновић, Звијездић, Владимировић, Златоносовић, Богашиновић, Добрашиновић, Копијевић, Дукађиновић, Тасовчић, Зорановић, Чихорић, Новаковић, Рађеловић, Жарковић, Билошевић, Боснић, Бисаљић, Матејковић, Групковић, Ресичић, Дикнић, Облачић, Сојми-

Није искључено да су се Охмућевићи, као и друге породице из круга њихових духовних и политичких истомишљеника, надали добитку поседа на Балкану. Заиста, ко би у подели ослобођених обласци - по претеривању Турака - имао више основа да потражује земљу, од "правих" баштиника којима су старинско племство и наследна права признавали чак шпански двор и Римска курија? Није случајно Дон Педро у свим повељама и родословима истицао да порекло води од ћесара Хреље, Душановог велможе (запамћеног у народној традицији као Реља Крилатица), наводећи уз то све своје територијалне претензије које му по наследном праву припадају (град и земљу Костур у Македонији, као и градове Флорин, Новиград, Прилеп, град Тухељ у Босни, Смутку жупу и друге познате и непознате поседе). Угледно место, и високи положај у војсци која би ослободила породицу Балкан, само би оснажили такве претензије. Није тешко замислити Петра Гргурића-Охмућевића из Сланог - који је сопственим залагањем постао Дон Педро, горди племић, шпански адми-

рал, витез реда Св. Јакова - како сањари о претеривању Турака и о дану када ће као заповедник победничке војске, ослободити "своју" земљу.

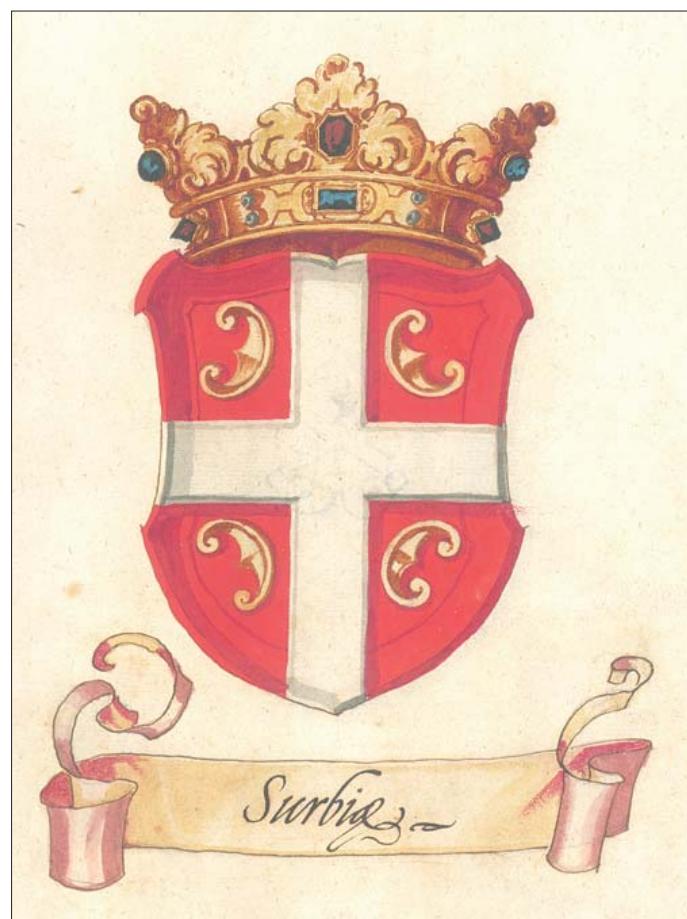
"Старинско" племство

Овакве смеле и амбициозне снove сигурно су имали и Охмућевићев сестрић Ђорђе Долисти-Тасовичић, шпански поморски капетан, витез тосканског реда Св. Стефана и један од стожера словинског политичког покрета у Напуљу, или калуђер Дамњан Љубибрatiћ, повереник српског патријарха Јована и личност за везу са напуљским завереницима. Личним и политичким амбицијама оваквих појединца и породица управо можемо захвалити за постојање већег броја преписа Охмућевићевог гробовника, од којих су неки настали кратко време после "оригинала".

Неки гробовници, настали су доцније, за потребе других чланова породице Охмућевић, неки опет да би прославили какву другу породицу. Такав је случај и са Београдским гробовником 2, вероватно насталим за, данас неизнате, потребе породице Охмућевић или неке друге породице из гробовника. Од краја 16. века Охмућевићев гробовник је често прецртаван, мењан, скраћиван и допуњаван.

Осим Београдског гробовника 2, данас су познати гробовници из 17., 18., па и 19. века засновани на Охмућевићевом зборнику, који су прецртавали и прештампавали у књигама важним за национално буђење, као што је Стематографија Христифора Жефаровића, која је пресудно утицала на национални, духовни и политички покрет српских устаника почетком 19. века.

Поређење илирских гробовника са аутентичним археолошким, сграфитичким и нумизматичким средњовековним изворима показује да ови гробовници садрже доста аутентичних хералдичких елемената. Ипак, многи гробови у њима су у потпуности или, дар делимично, измишљени. Могло би се закључити да је аутор Охмућевићевог гробовника познавао доста аутентичних гробова, а да је оно што му је недостајало измишљао, допуњавао и мењао према сопственом наխењу. У сваком случају

илирски гробовници су неизбежан, а често и једини извор за реконструкцију појединачних гробова. Њихова је вредност што садржи боје, које се не могу реконструисати на основу новца, печата, рељефа и других споменика.

Илирска хералдика је сачувала, уобличила и стандардизовала средњовековну херал-

дичку грађу, обликујући гробове и похрањујући их у гробовнике, као ретке и драгоцене биљке у хербаријуме за наредна покољења. После ослобађања Србије и Црне Горе од Турака, хералдика добија званичну санкцију, а гробови се заснивају управо на традицији коју је сачувала илирска хералдика. ■

PHOTO: WWW.ZELEZNICE.NET

**О ЗНАМЕЊУ
ОПШТИНЕ
ЛАЈКОВАЦ**

У Духу српске и европске хералдике

**Грб и стег Општине Лajковац израђени су сасвим у складу са најбољом
српском и европском хералдичком традицијом, а у сагласности са
постојећим српским хералдичким стандардима**

**Аутор: Ђакон
Ненад ЈОВАНОВИЋ**

Општина Лajковац спада у ред оних наших општина, које су ваљано регулисале питање својих симбола и које су усвојиле хералдички и вексилолошки исправно знамење.

Знамење је усвојено једногласно од стране Скупштине Општине Лajковац, о Преносу Моштију Светога Никифора Цариградскога, 13. (26) марта 2007. године Господње, на предлог Комисије за спровођење Одлуке о израду грба и стега Општине Лajковац.

Читав процес око израде и усвајања новога грба Општине Лajковац фомално је "заокружен" доношењем одговарајуће правне регулative са тиме у вези, што по-

дразумева Статут Општине, Одлуку о грбу и стегу Општине и Одлуку о употреби и заштити грба и стега Општине, а потом је читав предмет (који укључује еталон грба и стега и њихове блазоне) поднет надлежноме Министарству за локалну самоуправу на потврду и одобрење.

У циљу потпунијега разумевања хералдичких и вексилолошких композиција о којима ће бити речи, потребно је да се забележи и нека реч о хералдикој и симболичкој поруци, коју оне преносе.

Грб и стег Лajковаца израђени су сасвим у складу са најбољом српском и европском хералдичком традицијом, а у сагласности са постојећим српским хералдичким стандардима, важећим за месну хералдику и прописаним од стране Српскога Хералдичкога Друштва "Бели Орао".

У складу са реченим, грб Општине Лajковац се састоји из штита, бедемске круне, држача, стегова и гесла. Боје и симболи употребљени у њему пажљиво су одмерени, како би грб ваљано представљао Титулара и како би се на хералдички исправан и визуелно пријемчив начин представило: историјско наслеђе места, географска обележја, вегетација и елементи настанка, опстанка и развоја, што је био и један од приоритета приликом расписивања конкурса.

Основна боја штита је црвена, што је сасвим у складу са најдревнијим српским хералдичким предањем, будући да је то била и доминантна боја по заступљености у нашој средњевековној хералдијској пракси. Осим тога, црвена боја има доминатно место и у државним симболима Србије, а у Православној

иконографији представља Божанску Природу Господа нашега Исуса Христа. Њеном употребом у предложеним симболима изражава се вера и нада у живот Општине и њених житеља у складу са Вoom Божијом. Наравно, није без значаја ни чињеница да се на територији Општине налазе и попришта на којима су вођене и одсудне и кrvаве операције током славне Колубарске битке 1914. године, на шта нас подсећа и црвено пое штита овога грба.

Главни елеменат, упошљен у овоме грбу и стегу, јесте златни окриљени точак парне локомотиве, што речито упућује на Титулара, јер је реч о месту за које се као кључан догађај узима управо про-лазак првога воза на релацији Обреновац—Ваљево 1908. године. У којој мери је оправдана употреба овога симбола у грбу Општине Лajковац,

БЛАЗОН ГРБА

говори и чињеница да Општина као свој Дан обележава управо 3.(16.) септембар, јер је управо на тај дан поменуте године овуда прошао први воз.

Важно је истаћи и да то грб чини лако препознатљивим и сасвим оригиналним, а нарочито симболички представља место, које је у Србији препознатљиво управо по прузи и железници и које је дуго било врло важан железнички чвор. Наравно, ни избор боје овога елемента није случајан, јер златна боја симболично представља Благослов Божији, материјално и духовно богатство, непропадивост или вечност, као и боју зрelog жита, тј. богатство тла. Ипак, посебно је важно истаћи да златна боја у Православној иконографији представља боју Царства Небеског и његове непролазне Славе. То је боја преображене таворске Светости Христове, што у комбинацији са црвеном подлогом даје хералдички ис-

правно и ликовно пријатно решење, које је крцато духовном симболиком и набојем.

Више златнога окриљенога точка парне локомотиве постављен је црни "дијамант", који је фимбриран златним, како би се избегло нарушавање хералдичкога правила тинктура, према којему се боја не може постављати на боју, како ни метал на метал. Описан "дијамант" у хералдици симболички представља угља, а његовом употребом смо

желели да укажемо на други кључни елеменат и фактор развоја, тј. опстанка и останка Општине. Наиме, познато је да већим својим делом Општина припада чувеноме Колубарском басену, који је познат по своме рудноме богатству и великим и богатим површинским коповима угља, који су један од кључних енергетских ресурса Србије и у доброј мери представљају њену покретачку снагу. Уосталом, Општина Лajковac територијално припада Колубар-

скоме Округу, а, осим тога, познато је да је, од када је Лajковac изгубио на значају као велико железничко чвориште, тешких његовога развоја пренешено управо на рударство. Дакле, у комбинацији са симболом железнице, црни "дијамант" симболички заокружује причу о привредноме, економском, па и географскоме идентитету Титулара.

У глави штита се налази хермелиново поље, које симболички наглашава историјски значај овога поднебља у обнови и одржавању државности Србије. Наиме, хермелин, као типична ознака Краљевства па, дакле и државнога суверенитета уопште, подсећа нас на послуге Титулара у обнови и опстанку Србије и њене државности. Симболички на ово поље враћа и на богато наслеђе овога поднебља, подсећајући нас на улогу Краља Стефана Драгутини Немањића (Светога Преподобнога

ХЕРАЛД И УМЕТНИЦИ

Поменути грб и стег Лajковaca плод су хералдичкога прошиљења и уметничке вештине Одбора за Хералдичке и Генеалошке Студије Центра за Истраживање Православнога Монархија, а пројекат је израђен по замисли и према блазону Ђакона Ненада М. Јовановића, а изображен је трудом дипл.екон. Небојше Дикића и инж. Срећка Никитовића. Знамење је сертификовано од стране поменутога Одбора, о чему сведочи и Грбовна Повеља бр. 007/07, издата на име Општине Лajковac, која се обавезује да грб и стег користити у складу са важећим државним законима и позитивном хералдичком и вексилолошком праксом.

Теоктиста) за чије је владавине овај крај први пут и формално постао делом Србије, 1284. године.

На описаноме хермелиновом пољу налази се природна рањена вепрова глава оружана златно и са црвеним језиком, главни елеменат са старога апокрифнога грба Трибалије и доцније грба Браницеве, па Шумадије, који је на Западу вековима фигурирао и као грб саме Краљевине Србије. За нас је, међутим, најбитније да је речени елеменат коришћен и на грбу и печату Правитељствујушчега Совјета Сербскога, који је својевремено заседао на територији ове Општине. У томе смислу би се могло рећи да је овде у томе периоду било и престоно место Србије, јер је Совјет током 1805. године заседао управу у Светоме Манастиру Боговађи, који је уједно и најзначајнија историјска и духовна знаменитост Општине Лajковац.

Осим тога, није без значаја ни чињеница да, једним делом својим, Општина лежи на територији Шумадије, а рекосмо да се рањена вепрова глава сматра за "пар ецелланце" симбол Шумадије. Значајно је подврћи да је, по предању, управо на тлу ове Општине (тачније у поменутоме Манастиру Боговађи) и гробно место једнога српскога Владара, тј. Деспота Гргура Бранковића Слепога (Монаха Германа), што нас поново враћа на употребу хермелиновога поља и главни штита. Подвлачимо, да је употреба симбола рањене вепрове главе у личним грбовима код нас ограничена искључиво на Чланове Краљевскога Дома Каџарђевића, док је њена употреба у месним грбовима сасвим дозвољена.

На овај начин, предложени грб ствара симболичку везу и

БЛАЗОН СТЕГА:

На црвеноме, окриљени точак парне локомотиве све златно, испод црнога дијаманта фимбрираног златно.

са овом српском Владарском Кућом (поред Немањића и Бранковића), што је битно због чињенице да је управо за владе Великога Војводе и Врховнога Вожда и Команданта Српскога Ђорђа Петровића-Карађорђа, престонице Србије (иако само на два месеца) била управа на територији ове Општине. Осим тога, познато је да је у Манастиру Боговађи саграђен нови Католикон на темељима старога управо 1852. године, тј. за владе Кнеза Александра И Каџарђевића.

Више описанога штита је сребрна бедемска круна са три видљива мерлона, што одговара карактеру места према његовом статусу и броју становника, а у складу са устављеним стандардима наше месне хералдике.

Држачи штита су са обе стране златни грифони оруженци црвено. Осим што обезбеђује веома пријатан утисак симетричности, који је код грбова увек пожељан, избор златних грифона има и дубљи симболички значај. Наиме, златни грифони су се могли наћи у улози држача и на појединим грбовима припадника Династије Обреновића. Такав је случај, нпр, код Кнеза Милана Обреновића IV (доцније Краља Милана I Обреновића), који такође није без заслуга за овај крај.

Дакле, осим што на леп и симболичан начин "мире" Каџарђевиће и Обреновиће, грифони насељавају и на њихове заслуге за овај крај. Не заборавимо, нпр, да је управо Кнез Милош Теодоровић-Обреновић I Велики обновио Манастир Боговађу 1816. после турске пустоштења 1813. године. О значају обе нововековне србијанске Династије за овај крај сведочи и чињеница да се Општина Лajковац може подсчитити и Музејом Првога и другога Српскога Устанка, који је смештен у староме

конаку Манастира Боговађе. Дакле, на овај начин грб пригодно евоцира успомену на вође Првога и другога Устанка, као и на улогу овога краја у славним догађајима од 1804. до 1815. године.

Наглашавамо и чињеницу да грифони симболизују и Самога Господа нашега Исуса Христа, будући да својом двојном природом (орао-лав) указују управу на синергију Божанске и људске природе у Личности Богочовека Христа.

Осим што чувају и придржавају описаны штит, грифони придржавају и два стега, што је учињено у складу да прописима важећим у нашој савременој месној хералдици. Држач са десне хералдичке стране придржава српски народни стег, док држач са леве хералдичке стране придржава стег Општине Лajковац. Оба стега су оперважена украсним златним ресама, док су и копља за барјаке окована у злату.

Иначе, распоред и употреба стегова у нашој месној хералдици су, такође, предвиђени нашом позитивном хералдичком регулативом...

Стег Лajковаца се састоји од црвенога квадратног поља са златним окриљеним точком парне локомотиве и црним "дијамантам" изнад, као са самога штита, што је учињено у складу са најбољим српском и европском

хералдичком традицијом, у којој стег најчешће понавља садржај са штита Титулара или макар његове најдоминантније елементе.

Постамент овога грба асоцира на богату вегетацију у рељеф овога краја. Благо заталасани и брежуљкасти крајолик обрасао сочном травом.

Преко постамента, а испод штита је развијен свитак за мото грба, на којему стоји име Титулара, као што је и уобичајено код наших месних грбова.

**ИСТИЦАЊЕ
ЛОКАЛНИХ
ЗАСТАВА**

И ВЛАСТ КРШИ СОПСТВЕНЕ ЗАКОНЕ

**Погрешан начин истицања,
редослед и избор застава
исpred општине Звездара
(Фото: Угљеша Урошевић)**

Автор: Иван САРАЈЧИЋ

У Србији се, са све приступом употребом локалних застава, која се стидљиво јавља негде средином деведесетих година прошлог века, није усталио правilan начин њиховог истицања, као и истицања државне заставе. Неправилности постоје у изгледу застава, у начину истицања, као и у редоследу истицања (када је у питању неколико застава).

Застава града или општине се истиче на згради или испред зграде Скупштине општине или града и објектима који припадају Општинској управи, у просторијама председника Скупштине града или општине и за време манифестација културног, спортског, политичког карактера или других догађаја који су важни за локалну заједницу, увек уз државну Заставу.

Изглед застава

Изглед застава истакнутих широм Србије, од бензинских пумпи преко тржних центара, до др-

жавних институција, па тако и јединице локалне управе, драстично варира. Иако закон забрањује израду не-прописно конструисаних застава, оваквих застава у употреби има много, можда чак и више од правилних.

Најчешће одступање од Препоруке о коришћењу

државне заставе јесте размера. Уместо 2:3 (однос висине према дужини) заставе су размере 1:2, а често и још "издуженијег" изгледа. Честа грешка је и позиција и изглед грба на државној застави, који би требало да се налази ближе јарболу и то за 1/7 дужине заставе. Круна је

у неким примерима потпуно одвојена од штита, и зашивена на горњи, црвену пругу заставе (пример на граничном прелазу Рача).

Изглед локалних застава је такође произвољан, али је врло ретка појава да се локална застава у статуту локалне заједнице званично описује по вексилологичким стандардима.

Истицање застава

Врло често се не поштују препоруке вексилолошких ауторитета о начину истицања застава. Тако се дешава да се заставе не вијоре слободно тако што су само једном, за то предвиђеном страном повезане за фиксирали јарбол или копље. На заставе недостојан начин висе са хоризонталне пречаге која је постављена нормално на јарбол или копље, додирују тло, нису осветљене ноћу или су истакнуте по невремену (пример једне државне институције где је државна застава истакнута испред зграде данима уплетена у крошњу оближњег дрвета), а често се могу видети и поце-

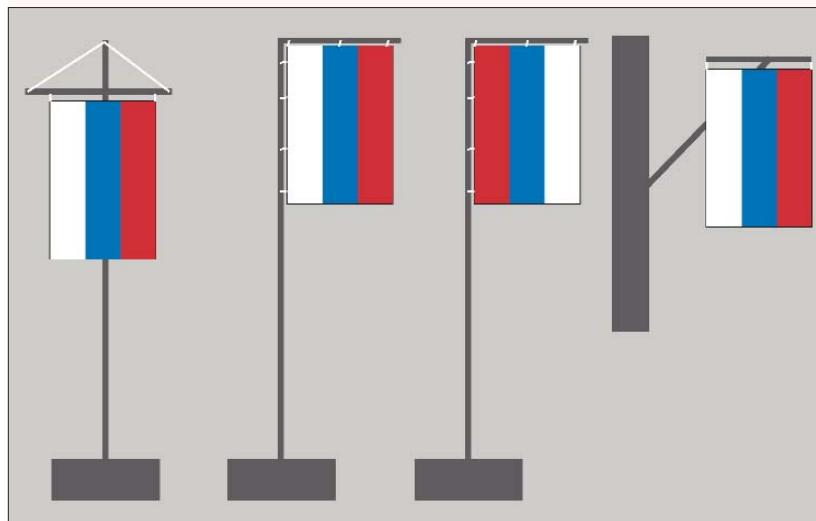
Државна застава Републике Србије

**НАЈЧЕШЋИ
ПРИМЕРИ:
Заставе са
неправилном
размером
или неправилном
применом грба**

Заставе са неправилним пропорцијама или неправилном применом грба, најчешћи примери

Неправилно истицање заставе

пани, као и до непрепознатљивости прљави примерци.

Редослед истицања и избор застава

Заставе се зависно од њиховог броја истичу одређеним редоследом. Испред зграде општине може се вијорити једна или више застава. Ако град или општина немају своју званичну заставу, истичу само државну заставу Србије, којој може да прави друштво и народна застава Србије.

Редослед застава зависи и од распореда јарбола или копља, места посматрача или говорника. Ако су заставе истакнуте у врсти на јарболима испред зграде, паралелно са фасадом или на копљима на фасади зграде, застава субјекта који је највиши у хијерархији налази се у средини ако се ради о непарном броју застава, а лево од средине ако је у питању паран број застава. Ако је врста управна на фасаду, прва застава је она на коју посетилац зграде прво налази.

Ово су случајеви када град или општина има своју званичну заставу:

1. Град/општина који се налази у једној од покрајина истиче заставе овим редоследом: државна застава, градска/општинска застава или државна застава, народна застава, градска/општинска застава.

2. Град/општина који се налази у једној од покрајина истиче заставе овим редоследом: државна застава, покрајинска застава, градска/општинска застава или државна застава, народна застава, покрајинска застава, градска/општинска застава.

3. Градска општина која је део града који није у једној од

покрајина истиче заставе. овим редоследом: државна застава, градска застава, општинска застава или државна застава, народна застава, градска/општинска застава.

4. Градска општина која је део града који се налази у једној од покрајина истиче заставе овим редоследом: државна застава, покрајинска застава, градска застава, општинска застава или државна застава, народна застава, покрајинска застава, градска/општинска застава.

Овом низу се на kraju могу додати и заставе националних мањина присутних у општини, као и корпоративне заставе, заставе правних лица, организација и слично.

Редослед истицања застава (примери локалних управа)

Правilan редослед истицања и избор застава, примери локалних самоуправа (из смера ка улазу у зграду, када су јарболи у линији)

Државна и градска застава, пример града (Јагодина)

Државна и општинска застава, пример општине (Сурдулица)

Градска, државна и општинска застава, пример београдске градске општине (Нови Београд)

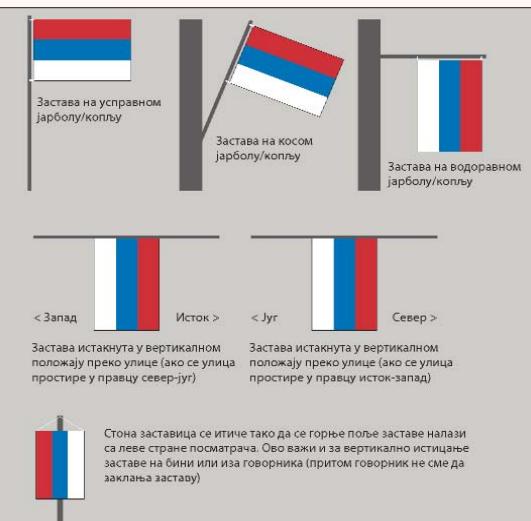
Државна застава и застава националне мањине (боњинци), пример општине која нема своју заставу (Сјеница)

Покрајинска, државна и општинска застава, пример општине у Војводини (Инчел)

Градска, државна и покрајинска застава, као и застава националне мањине (Мађари), пример избора застава у граду у Војводини, са заставом националне мањине,

Правилно истицања заставе

ПОГРЕШАН ИЗБОР НА ВРАЧАРУ

Поред неправилног редоследа,неретко се срећемо и са погрешним избором застава. Неке општине истичу поред општинске и државне, заставу Европске Уније, која има везе са субјектом колико и било која друга страна државна застава или застава неке организације које Србија није члан.

ФОТО: ДАРКО БАВИЋ

Погрешан изглед и начин истицања застава испред Скупштине града Ужица (Фото: Иван Сарајчић)

СЛОВАЧКО ГЕНЕАЛОШКО-ХЕРАЛДИЧКО ДРУШТВО

ЧУВАРИ СЛОВАЧКЕ ТРАДИЦИЈЕ

Автор: Милан Шишмиш

Почетком шездесетих година прошлог века разне институције у Словачкој су почеле да пријмају писма својих земљака из САД, Канаде, држава западне Европе и бивше Југославије, а који су у Словачкој тражили податке о својим прецима.

Пошто је већина тих упита на сву срећу завршила у разним архивима, у Словачкој се осетила потреба за институцијом, која би систематски сарађивала са људима који су тражили своје корене, а често

се занимали и за хералдику.

Из тог разлога те из потребе да се помогне аматерским, научним, а касније и приватним (професионалним) генеалозима и хералдичарима настало је у граду Мартину 1991. године "Словачко генеалошко-хералдичко друштво".

На почетку свог рада ово Друштво је издававало стручно-популарни часопис "Генеалошко хералдички Глас", одговарало је на многа питања око тражења предака, организовало је хералдичке изложбе, стручна предавања и научне конференције и издавало публикације из области генеало-

гије и хералдике.

Постепено, уз помоћ СГХД, у Словачкој је издат први, а за сада и једини "Водич за генеалошка истраживања".

Временом, активности
Друштва су се прошириле на
издавање нових генеалошких
публикација (сваке три године
се организује и такмичење за
најбољи генеалошки рад),
прављење база података које
укључују збирке натписа са
надгробних споменика, попис
грбовних и нобилијарних
документа, који се чувају у
Словачким архивима.

Друштво је подржало и истраживања хералдике и генеалогије у Словачкој, стан-

даризацију израде и регистрације грађанских грбова и истраживање генеалошких корена припадника словачког народа.

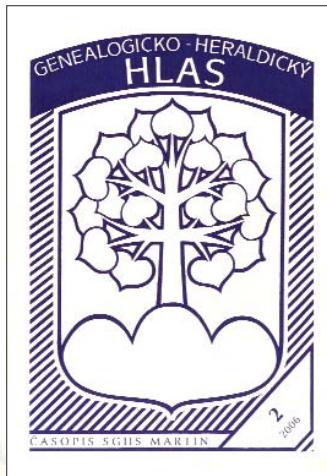
Данас, Друштво има око 600 чланова и 200 сарадника, како у Словачкој, тако и осталим деловима света. У последње време, са великим задовољством прати генеалошка и хералдичка дешавања у земљама бивше Југославије, а посебно у Србији. Примећује се и посебни пораст занимања за тражење сопствених корена међу становништвом које има генеалошке везе са Словачком, као и пораст интересовања за хералдiku, хералдичке радове.

Свима у Србији који су заинтересовани за проширење знања, за развој и одржавање веза које се тичу поменутих области, желимо сву срећу у раду и радујемо се будућој живој сарадњи.

М. Шишмиш

Интернет адреса:
www.genealogy-heraldry.sk

КОНФЕРЕНЦИЈА "КОНТИНУИТЕТ И ДИСКОНТИНУИТЕТ ГЕНЕАЛОГИЈЕ И ХЕРАЛДИКЕ У СЛОВАЧКОЈ", 2008.

С лева: Секретар СГХД Милан Шишмиш, бивши председник СГХД Проф. др Леон Соколовски и почасни председник СГХД, истакнути словачки хералдичар, Проф. др Јозеф Новак

СЕРИЈАЛ:

ХЕРАЛДИЧКИ РЕЧНИК (Б)

Редакција "Оцила" жели да помогне својим читаоцима у истраживању и изради својеврсног хералдичког речника, који представља стуб сваке националне хералдике. Један од оснивача Друштва, г. Дикић, прихватио се овог мукотрпног и незахвалног задатка, те ће у наредним бројевима "Оцила" покушати да представи основне хералдичке појмове.

BADELAIRE

мач, сабља, широке и за-
кривљене оштрице, скими-
тар

BADGE

знак или амблем сличан
членеки (крести), не стоји на
венцу, нити на каџиги;
истичу га слуге, вазали или
следбеници краљева или пле-
мића, који, будући да су ранга
испод господина, немају пра-
во на сопствена грбовна
обележја.

BAGUE

прстен или драги камен

BAGWYN

митска животиња, нешто
попут хералдичке антилопе,
са репом коња и другим ро-

говима увијеним око главе

BAILLONNE

животиње које су
приказане са палицом
(батоном) у устима

BANDED

било шта везано
траком/пантљиком

BANNER

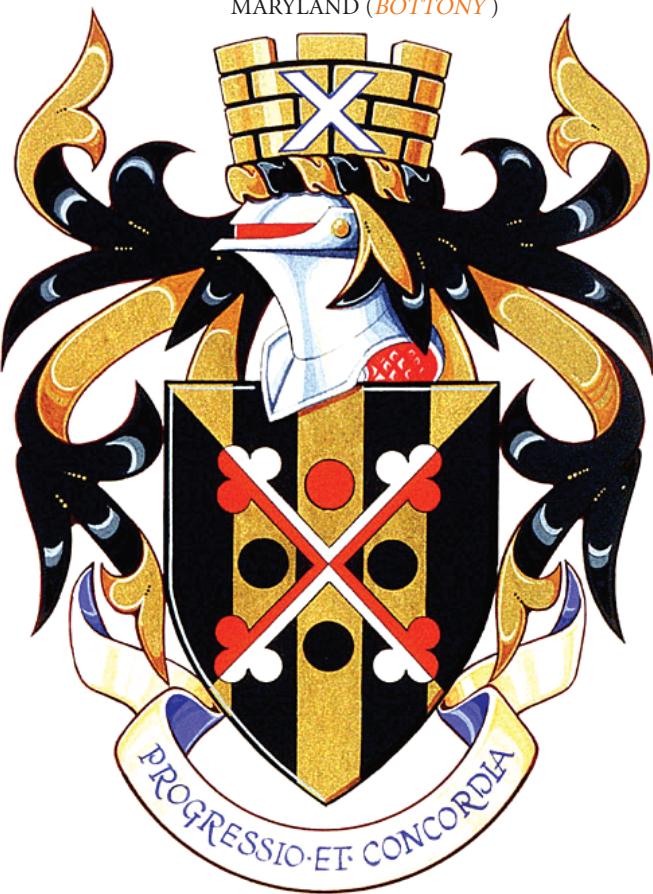
стандарта/стег витеза.
Велики стег који се истиче на
одру преминулог витеза/пле-
мића садржи све елементе
његовог грба, а величина сте-
га зависи од ранга, тј. досто-
јанства које је заузимао пре-
минули за живота. Стег
владара је 5 стопа површине;
принчева и војводе 4; за све

**KNIGHT'S
BANNER**

остале пле-
миће 3 стопе

BANNER ROLL

мала застава,
квадратног облика,
која садржи само
један штит премину-
лог; у случају да на гр-
бу преминулог посто-
ји 12 поља, исти број
ових малих стегова ће
бити на посмртној
церемонији

**VILLAGE OF NEW
MARYLAND (BOTTOMNY)****BAR**

пречка, основна
хералдичка фигура
попут појаса, али зауз-
има само петину шти-
та и без унапред
дефинисаног поло-
јаја, осим када је једна
пречка у питчу, онда
се поставља на средину
штита, тј. појасни део;
пречке најчешће иду у
пару или више

BARBED

има више значења:
1. лишће које се скупља око
пуполька руже, блазонира се
као *proper Vert*
2. код ружа да означи
бодље
3. врх оштрог оружја

BARON

највиши ранг у енглеском
племству

BARDED

када елемент на штиту има
коњске узде, или је зауздан

BARRULET

пречкица, деминутив од
пречке, 1/4 основне пречке
или 1/20 површине штита

BARRY

означава да је штит поде-
љен на подједнаке пречке или
поља

BARRY BENDY

штит подељен линијама
повученим из десне стране
дијагонално, али и хоризон-
тално

BARRY PILY

штит подељен на једнак
брой троугластих поља
постављених хоризонтално
преко штита са основом
троугла на десној ивици шти-
та

BARS GEMEL

штит подељен хералдичким фигурама изведеним од пречки (*bars gemel* и *barrulets*) које су окренуте једна ка другој

BARWISE

означава хоризонтални положај елемента на штита

BASE

подножје штита, доњи део штита, основа

BATON (Baston)

палица, хералдички елемент чији су крајеви одсечени, положаја од левог горњег угла до десног доњег, дијагонално преко читавог штита; ознака ванбрачно рођене деце; заузима 1/4 привеза

BEARING

елемент граба

BELT

појас, каиш, доказ нечијег витешког порекла или ранга

BEND

привез, основна хералдичка фигура; положаја дијагонално из горњег десног ка доњем левом углу штита, површине 1/3 штита

BEND SINISTER

привез, али леви, супротно од *BEND*

BENDLET

хералдичка фигура изведена од привеза, површине 1/2 привеза

BENDWISE

означава дијагонални положај елемента на штиту

BENDY

када је штит или неки елемент на њему подељен на подједнак број привеза

BORDURE

бордурा, иде уз ивицу штита и заузима 1/5 површине; најчешће је једноставна али може садржати неки орнаментални украс

BOUJET

старинско ведро за воду, често коришћен мотив

BOTTONY

када је неки елемент сасвјетљен од крајева који имају три елемента, попут тролисног крста којем се крајеви завршавају у виду пупољка или три листа

BOUGET

мешина за воду, од животињске коже

BRACED

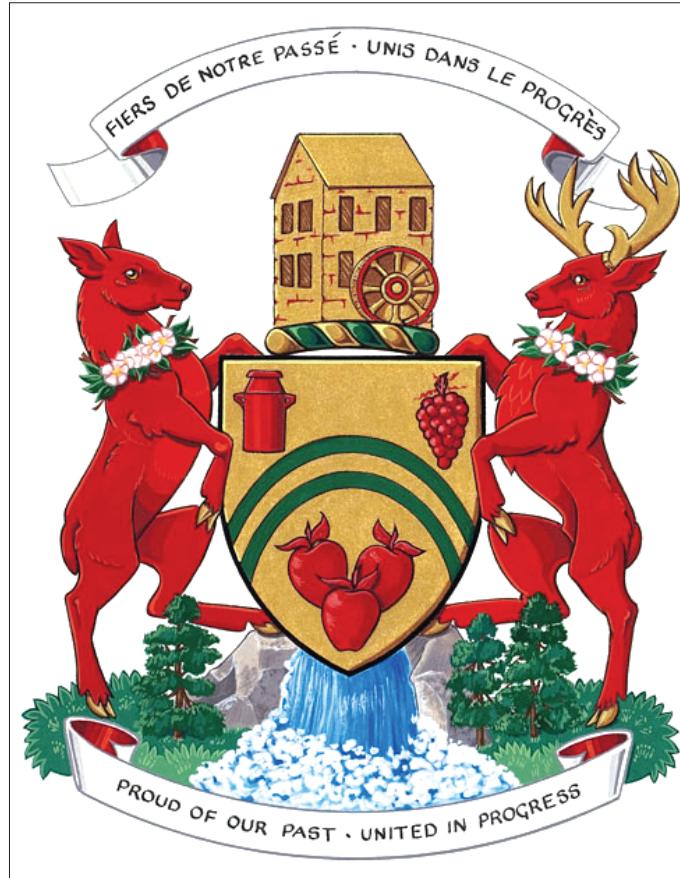
када су елементи уплетени међусобно

BRISURE

ознака наследника армигера, тј. гробоносца

BROUCHANT

када је један елемент изнад другог

MUNICIPALITE DE FREIGHTSBURG (BARS GEMEL)

BEAKED (Beque)

термин који означава да је клун птице различите боје од тела

BEAVER

визир - део кациге који штити очи и лице витеза

BEVILE (Bevel, Beviled)

означава изглед главе штита која подсећа на столарску алатку или линију раздавања тањег облика

BEZANT

круг, кружица, златне боје, попут дуката

BEZANTY

штит или поље штита испуњено безантима

BICAPITATED

када живи елемент има две главе а једно тело, попут двоглавог орла

BICORPORATE

супротно од двоглавог, када живи елемент има једну главу а два тела

BILLET

елемент облика правоугаоника, представља лист папира склопљен у форму писма; површине 2/4 штита

BLAZON

писанан опис граба, текстуално објашњење граба писано у складу са хералдичким терминима и формама изражавања, циљ је што сажетијим језиком описати грб; у хералдици bla-zon је важнији од самог цртежа, тј. сликовног приказа/изобра-жења, јер се на основу bla-zona може нацртати бескрајан број верзија једног грба

BLEU CELESTE

небеско плава боја, уведена у хералдику Уједињеног Краљевства (Велика Британија) за потребе ратног ваздухопловства

BLUE MANTLE

један од 4 службеник еглес-ког хералдичког друштва, тако назван због боја своје званичне одоре (плави огратач)

HERALDIC BADGE
OF A GENTLEMAN OF
ARMS IN ENGLANDHERALDIC
CREST AND BADGE'S

